

UNITED NATIONS HUMAN RIGHTS COUNCIL

የተባበሩት መንግስታት ድርጅት ሊቀመንበር እና አባላት መግለጫ የሰብአዊ መብት ኤክስፐርቶች ኮሚሽን በኢትዮጵያ በ54 ኛው የሰብአዊ መብቶች ምክር ቤት ስብሰባ

መስከረም 10 ቀን 2016

አቶ ሞሃመድ አትሜን የአለም አቀፍ የሰብአዊ መብት ባለሙያዎች ኮሚሽን በኢትዮጵያ ሊቀመንበር

የተከበሩ ፕረዥደንት

ክቡራን ፣ የተከበራቹ ተወካዮች እና ታዛቢዎች

የሰብአዊ መብቶች የባለሙያዎች ኮሚሽን በኢትዮጵያ በያዝነው አመት መጋቢት ወር ላይ ዘገባው ለመጨረሻ ጊዜ ኮሚሽኑ ካቀረበ በኋላ ፣ የኢትዮጵያ ሁኔታ በከፍተኛ ሁኔታ ተባብሷል። ህዳር 2015 የተፈረመው የጦርነት ማቆም ስምምነት፣ በዚያን ጊዜ፣ በ21ኛው ክፍለ ዘመን ከታዩት ገዳይ ግጭቶች አንዱ የሆነውን በሰሜን ኢትዮጵያ ዙሪያ ያሉ ማህበረሰቦችን ያወደመ ግጭት እንዲያበቃ መንገድ ይከፍታል የሚል ተስፋ ነበረ። ይህም ሆኖ አልተገኘም። የቶክስ ማቆም ስምምነቱ (ግጭት የማቆም ስምምነት) ሁሉን አቀፍ ሰላም ማምጣት አለመቻሉ ብቻ ሳይሆን አሰቃቂ ድርጊቶች እየተከሰቱ ነው እናም ግጭት፣ ብጥብጥ እና አለመረጋጋት ባሁኑ ወቅት በአገር አቀፍ ማለት በሚያስችል ደረጃ በመከሰት ላይ ይገኛሉ።

የኤርትራ ወታደሮች እና የአማራ ሚሊሻዎች በትግራይ ሰላማዊ ሰዎች ላይ የሚፈጸሙትን አሰቃቂ ድርጊቶች በሴቶች እና ልጃገረዶች ላይ አስገድዶ መድፈር እና ጾታዊ ጥቃትን እንደሚፈጽሙ የቅርብ ጊዜ ሪፖርቶችን አረጋግጧል። ኮሚሽኑ በተለይ በኤርትራ ድንበር አቅራቢያ የሚኖሩ አናሳ የኢሮብ እና ኩናማ ማህበረሰቦች ይህንን ጉዳይ ያሰበደባል። በኮሚሽኑ እንደተዘገበው በመቀጠል ላይ የሚገኘው የትግራይ ተወላጆችን ከምዕራብ ትግራይ በግዳጅ ማባረሩን ቀጥሏል; በአስር ሺዎች የሚቆጠሩ ሴቶች፣ ወንዶች እና ልጆች ወደ ቤታቸው መመለስ አይችሉም። ከግጭቱ የሚሸኑ ስደተኞች ህገወጥ የሰዎች ዝውውርን ጨምሮ ተጨማሪ ጥሰቶች ይደርስባቸዋል።

የኤርትራ ጦር በኢትዮጵያ ግዛት ላይ መቆየቱ - በግጭት ማቆም ስምምነት (ግጭት የማቆም ስምምነት) እንዲለቁ ከጠየቀ ከ 10 ወራት በኋላ እና ይህ ምክር ቤት ለቀው እንዲወጡ ከጠየቀ በኋላም - እየቀጠለ ያለውን የጭካኔ ድርጊት በመቀጠል ላይ መሆናቸው ያረጋግጣል። የኢትዮጵያ መንግስት በሚፈፀሙ መሰል ጥሰቶች በይሁንታ እና በመቻቻል ፍቃድ በመስጠቱ መሆኑ ግልፅ ምልክት ነው። በዚህም ኢትዮጵያ ህዝቦቿን በውጭ ሃይል ከሚደርስባቸው ከሰብአዊ መብት ረገጥ ለመጠበቅ እንደ ሀገር ተቀዳሚ የህግ ግዴታዋን አልተወጣችም። ከዚህም በላይ ከምሽኑ በኤርትራ ኃይሎች ለተፈጸመው ግፍና በደል ተጠያቂነት ሊኖር እንደማይችል ተመልክቷል።

ከትግራይ ባሻገር፣ ኮሚሽኑ በአማራ ክልል ያለው ሁኔታ እያሸቆለቆለ መምጣቱን በእጅጉ አሳስቦታል። አማራ ክልል ባለፈው ወር የታወጀው የአስቸኳይ ጊዜ አዋጅ አስደንጋጭ የሰብአዊ መብት ረገጥዎች፣ ከህግ ከለላ በማረጋገጥ ያለአግባብ ግድያ እና በአማራ ክልል ሲቪሎች ላይ የጅምላ ግድያ፣ መጠነ ሰፊ እስርን ጨምሮ አስደንጋጭ ሪፖርቶችን አስከትሎ ነበር። የኮሚሽኑ ምርመራ ከሲቪል መብት ቁጥጥር ውጭ ባስቸኳይ ጊዜ አዋጅ እና በኮሚሽኑ ፖሊሲዎች የመንግስትን ጥቅም የመጠበቅ ሰፊ ያለ ሁኔታን ያሳያል።

እነዚህ ቀጣይ ጥሰቶች በድንገት የተከሰቱ አይደሉም ። ሪፖርቶችን እንደሚያሳዩው ከህዳር 2013 ጀምሮ የተፈጸሙ ግዙፍ የአለም አቀፍ ህግ ጥሰቶችን በቀጥታ የሚቀጥሉ እንዲሁም ከባድ ጥሰቶችን ተከትለው የመጡ ናቸው። ፣ በኢትዮጵያ ግጭት ውስጥ የተሳተፉት ሁሉም አካላት የፈጸሙትን የወንጀል ክብደት መገመት አንችልም። ፣ ለወደፊቱ ሰላም እና መረጋጋት ያላቸውን አንድምታም።

የኢትዮጵያ የሃገር መከላከያ ሰራዊት፣ የኤርትራ መከላከያ ሰራዊት፣ የክልል ሃይሎች እና ተባባሪ ሚሊሻዎች በትግራይ አስገራሚ ቁጥር ያላቸው ጥሰቶችን ፈጽመዋል። እነዚህም በስፋት የተፈጸሙ ጅምላ ግድያ እና ስልታዊ አስገደዶ መድፈር እና በሴቶች እና ልጃገረዶች ላይ ጾታዊ ጥቃት፣ ሆን ተብሎ ማስራብ፣ በግዳጅ መፈናቀል እና መጠነ ሰፊ የዘፈቀደ እስራት ይገኙበታል። እነዚህም የጦር ወንጀሎች እና በሰው ልጆች ላይ የሚፈጸሙ ወንጀሎች ናቸው።

የትግራይ ኃይሎች እና አጋር ሚሊሻዎች በአማራ እና በአፋር በሰላማዊ ሰዎች ላይ ግድያ፣ ሰፊ አስገደዶ መድፈር እና ጾታዊ ጥቃት፣ ንብረት ማውደም እና ዘረፋ እንዲሁም የጦር ወንጀል ሊባሉ የሚችሉ ፈፀመዋል።

ከባድ ጥሰቶች ከሰሜን የሀገሪቱ ክፍል አልፎ ተስፋፍተዋል። በአሮምያ፣ ኮሚሽኑ የመንግስት ሃይሎች በሰላማዊ ሰዎች ላይ የማሰር እና የማሰቃየት ሁኔታዎች እየቀጠሉ ይገኛሉ። በተለይም ወንዶች እና ወጣት ወንዶች ከአሮምያ ነፃ አውጪ ሰራዊት (OLA) ጋር ግንኙነት አላቸው በሚል የተከሰሱት ላይ ፣ በሰላማዊ ሰዎች ላይ ያለፍርድ እየተፈጸመ ያለው ግድያ እንደ ቅጣት ታስቦ የሚመጣ ሲሆን በሴቶች እና ልጃገረዶች ላይ የሚደርሰው ጾታዊ ጥቃት ግን አሁንም ሪፖርት እየተደረገ ይሚገኘው በጣም አናሳ ነው።

ከምሽኑ በአማራ እና በ ኦሮሞ ሲቪል ሰዎች ላይ በ ኦሮምያ ነፃ አውጪ ሰራዊት ፣ ባፈነገጡ ቡድኖቹ እና ፋኖ ሚሊሻዎች በሰላማዊ ዜጎች ላይ እየደረሰ ያለው ጥቃት ያሳስበዋል።

ክቡር ፕሬዝዳንት

እነዚህ ኢሰብአዊ ድርጊቶች - ያለፉት እና እየተፈጸሙ ያሉ፣ የተጎዳው አካባቢ ወይም ማህበረሰብ የትም ይሁን ማን - ከጉዳት የተረፉ ይሁን፣ በተጎጂዎች እና በቤተሰቦቻቸው ላይ ከባድ እና ቀጣይነት ያለው ተጽእኖ እያሳደሩ እና የህብረተሰቡን መዋቅር በእጅጉ እየሸረሸሩ ነው። ሙሉ ቤተሰቦች ተገድለዋል፣ ቤተሰቦች በዘመዶቻቸው ላይ የሚፈጸሙ አሰቃቂ ወንጀሎችን እንዲመለከቱ ተገድደዋል፣ መላው ማህበረሰብ ደግሞ ተፈናቅሏል። ብዙዎች ለመመለስ ይፈራሉ፣ ሌሎች አይችሉም። ከአስገዳዬ መድፈር እና ከጾታዊ ጥቃት የሚያገግሙ ሰዎች እስካሁን በቂ የህክምና እና የስነ-ልቦና ድጋፍ አላገኙም።

ተዓማኒ እና ሁሉን ያካተተ የእውነት፣ የፍትህ፣ የእርቅ እና የፈውስ ሂደት አስፈላጊነት ከዚህ ወቅት በ በለጠ አጣዳፊ ሆኖ አያውቅም። ሆኖም የኢትዮጵያ የአሁኑ የሽግግር የፍትህ ምክክር ይህ ሂደት አይደለም።

በዚህ አመት መጀመሪያ ላይ መንግስት "የኢትዮጵያ ፖሊሲ ለሽግግር ፍትህ አማራጮች" የሚለውን ረቂቅ ወረቀት አውጥቷል። የፖሊሲ አማራጮች ወረቀቱን እና ከመጋቢት ወር ጀምሮ በመላ አገሪቱ የተካሄዱ ተከታታይ ምክክሮች ተከታትለዋል። እስካሁን ድረስ ያለውን ሂደት በጥንቃቄ ገምግማዊ እና ጥልቅ ጉድለት ያለበት፣ ከአፍሪካ ህብረት እና ከአለም አቀፍ ደረጃዎች በጣም ያነሰ ሆኖ አግኝተዋል።

በመሠረቱ ሂደቱ በተጎጂዎች ፍላጎት አይመራም; በተጨማሪም የማካተት እና ግልጽነት ይጎድለዋል። ብዙ ያነጋገርናቸው የሚመለከታቸው ሰዎች በሂደቱ ላይ እምነት እንደሌላቸው እና በተጨማሪም ስለ ሰብአዊ መብት ጥሰት ሲናገሩ የበቀል እርምጃ ሊወሰድባቸው እንደሚችል ስጋታቸውን ገልጸዋል። መንግሥት በ ዘፈቀደ የጊዜ ገደብ እንዲያጠናቅቁ እየጣረ ነው። የመንግስት ኃይሎች ተጠያቂነት በተመለከተ፣ መንግሥት ስለ ሕጋዊ ምርመራም ሆነ የፍርድ ሂደት ምንም ዓይነት ተአማኒነት ያለው ማስረጃ አላቀረበም።

ከምሽናችን ከኢትዮጵያ መንግስት ጋር በሽግግር ፍትህ እና በተቀረው ተልእኮ ላይ ለመወያየት በተለያዩ መንገዶች በተደጋጋሚ ሲጥር ቆይቷል - ምክክር አህጉራዊ እና አለምአቀፋዊ መስፈርቶችን እንዲያሟሉ የማማከር ማስታወሻ በማቅረብ ጭምር ፣ ምላሽ ስላላገኘን እናዝናለን።

ምንም እንኳን መንግስት ከኮሚሽናችን ጋር ለመተባበር ፈቃደኛ ባይሆንም ፣ አሁንግዲህ የሰብአዊ መብት አያያዝ ዘዴዎች ጋር ሊገናኝ ይችላል ብለን ተስፋ አድርገን ነበር። ይልቁንም መንግስት በአፍሪካ የሰብአዊ እና ህዝቦች መብት ኮሚሽን የተቋቋመውን አጣሪ ኮሚሽን በአብዛኛው ችላ ብሏል። የኮሚሽኑ የመጨረሻ ሪፖርት ሳያቀርብ በግንቦት 2015 በዝምታ እንዲቋረጥ ተደርገዋል።

ከኢትዮጵያ መንግሥት እርምጃዎች አንፃር፣ ኮሚሽኑ መንግሥት “የማስመሰል ድርጊት” ተብሎ የሚጠራውን ስትራቴጂ ወስዷል ብሎ መደምደም ይቻላል። ይህን ስንል አህጉራዊ እና አለም አቀፋዊ ምርመራን ለማምለጥ ሆነ ተብሎ የተደረገ ጥረትን ማለትም የሀገር ውስጥ ዘዴዎችን በመፍጠር እና ሌሎች ተቋማትን በመሳሪያነት በመጠቀም ነው። እነዚህ ዘዴዎች ተጠያቂነትን የሚያራምዱ በሚመስል መልኩ ነገር ግን በተግባር ዓለም አቀፍ ጫናዎችን በመቅረፍ የተጠናከረ ዓለም አቀፍ ቁጥጥርን ይከለክላሉ።

በመቶ ሺዎች ለሚቆጠሩ ተጎጂዎች እና ከጉዳት በማገገም ላይ ያሉ ሰዎች ሲባል፣ ይህ እንዲቀጥል መፍቀድ አይገባም።

ክቡር ፕሬዝዳንት

በኢትዮጵያ ያለው ሁኔታ በተባበሩት መንግስታት የግፍ ወንጀሎች ትንተና ማዕቀፍ ውስጥ ለወደፊት የአስከፊ ድርጊቶች የሚያሳዩትን አብዛኞቹን ጠቋሚዎች መኖራቸውን ለካውንስሉ በመጠቆም ላብቃ ። በምርመራችን እንደሚያሳየው የኢትዮጵያ መንግስት እና በእሱ ቁጥጥር ስር ያሉ ሃይሎች ከባድ ጥሰቶችን በመፈጸም እንዲሁም የግፍ ወንጀሎችን የመፈጸም አቅማቸውም እንደዛው ቀጥለዋል - አሁንም በኢትዮጵያ የሚገኙ የኤርትራ ሃይሎች፣ የክልል ታጣቂ ቡድኖች እና ሚሊሻዎች ፣ በመላ አገሪቱ እየተከሰቱ ያሉ የብጥብጥ ሁኔታዎች ከሌሎች የአደጋ ጠቋሚዎች ጋር አብረው ይታያሉ፣ ለምሳሌ የአስቸኳይ ጊዜ አዋጅ ህጎችን ማወጅ እና መሰረታዊ መብቶችን የሚሸረሸሩ ሌሎች የደህንነት እርምጃዎች; የጥላቻ ንግግር መስፋፋት; እና በኢንተርኔት እና በቴሌኮሙኒኬሽን ላይ ገደቦች።

ሪፖርታችን ለኢትዮጵያ ህጋዊ የሽግግር ፍትህ ሂደት መለኪያዎችን ጨምሮ ተከታታይ ምክረ ሃሳቦች ይሰጣል። ለአለም አቀፍ ማህበረሰብም ምክረ ሃሳቦችን አቅርበናል። እነዚህ ሁሉ ያተኮሩት አሁን ያለውን ሁከት ለማስቆም እና ዳግም እንዳይከሰት ለመከላከል ነው። የመከላከል ተልዕኮ የአፍሪካ ህብረትም ሆነ የሰብአዊ መብቶች ምክር ቤት ዋና አላማ ነው። በዚህ ከባድ ጥሰቶች እየተፈጸሙ ባለበት ጊዜ፣ ዓለም አቀፍ ምርመራን አሁን ማቆም ጊዜውን በጅምር ማስቀረት ይሆናል።

ይህ ምክር ቤት ጠንካራ እና ቀጣይ ዓለም አቀፍ ምርመራዎችን እና ሁኔታውን ለሕዝብ ሪፖርት እንዲያደርግ እናሳስባለን። ይህን አላማድረግ የምክር ቤቱን ሃላፊነት አለመውሰድ ማለት ብቻ ሳይሆን በዚህ ግጭት ለተጎዱ እና ለተረፉት ሰዎች አስከፊ መልእክት ያስተላልፋል።

አመሰግናለሁ.